

BO'LAJAK PEDAGOGLARNING LINGVOPEDAGOGIK KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING AKMEOLOGIK ASOSLARI

Olimjonova Nozimaxon Dilshod qizi – O'zbekiston milliy pedagogika universiteti
magistri

nozimaxonolimjonova@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur tezisdagi bo'lajak pedagoglarning lingvopedagogik kompetensiyasini rivojlantirish jarayonining mazmuni, mohiyati va akmeologik asoslari tahlil qilinadi. Lingvopedagogik kompetensiya o'qituvchining til vositasida ta'lim berish, kommunikativ muloqotni boshqarish, shuningdek, o'z kasbiy faoliyatini tahlil qilish va takomillashtirish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Tadqiqotda akmeologik yondashuv asosida bo'lajak pedagogning kasbiy o'sish dinamikasi, shaxsiy va kommunikativ rivojlanish omillari, hamda til orqali kasbiy mukammallikka erishish yo'llari yoritiladi.

Kalit so'zlar: lingvopedagogik kompetensiya, akmeologiya, bo'lajak pedagog, kasbiy o'sish, kommunikativ madaniyat, refleksiya, metodik tayyorgarlik, innovatsion yondashuv.

Hozirgi globallashtirish jarayonida ta'lim tizimining sifat ko'rsatkichlari o'qituvchining lingvopedagogik kompetensiyasiga bevosita bog'liqdir. Chunki, pedagogning kasbiy muvaffaqiyati nafaqat bilim va ko'nikmalar, balki ularni til orqali samarali yetkazish mahoratiga ham tayanadi. Shu bois, lingvopedagogik kompetensiya - bu o'qituvchining til, pedagogika va kommunikatsiya integratsiyasini amalga oshirishdagi kasbiy tayyorgarligi sifatida talqin etiladi. Lingvopedagogik kompetensiya quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi:

1. Lingvodidaktik komponent - til vositalaridan ta'lim jarayonida metodik asosda foydalanish qobiliyati;
2. Kommunikativ komponent - muloqotda ijtimoiy va madaniy kontekstni hisobga olish, nutq etiketiga rioya qilish;
3. Metodik komponent - tilni o'qitishning interaktiv va refleksiv texnologiyalarini qo'llay bilish;
4. Sotsiolingvistik komponent - til o'rgatish jarayonida madaniyatlararo muloqotni tashkil etish;
5. Akmeologik komponent - o'qituvchining o'z kasbiy cho'qqisiga erishish strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish qobiliyati.

Akmeologiya pedagogik jarayonda o'qituvchi shaxsining kasbiy va shaxsiy rivojlanish bosqichlarini o'rganishga qaratilgan fan sifatida "kasbiy akme" tushunchasiga tayangan holda harakat qiladi. "Akme" - bu inson faoliyatining eng yuqori cho'qqisi, o'z imkoniyatlarini maksimal darajada ro'yobga chiqarish bosqichidir. Shu nuqtai nazardan, lingvopedagogik kompetensiyani rivojlantirish akmeologik yondashuv asosida quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

- Motivatsion akme: bo'lajak pedagogda til va kommunikatsiya vositalarini shaxsiy hamda kasbiy o'sish manbai sifatida anglashni shakllantirish;
- Kognitiv akme: lingvopedagogik bilimlar, zamonaviy o'qitish texnologiyalari va innovatsion kommunikativ strategiyalarni egallash;
- Faoliyatli akme: o'quv jarayonini interaktiv, kommunikativ va reflektiv yondashuvlar asosida tashkil etish;
- Shaxsiy akme: o'z pedagogik uslubini shakllantirish, ijodkorlik va reflektiv tafakkurni rivojlantirish.

Akmeologik yondashuvning amaliy ahamiyati shundaki, u o'qituvchini passiv bilim egasidan faol, o'zini rivojlantiruvchi va kommunikativ jihatdan yetuk mutaxassisga aylantiradi. Bu jarayonda refleksiya, o'z-o'zini baholash, kasbiy o'sish motivatsiyasini kuchaytirish va ijodiy tashabbuskorlik muhim o'rin tutadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, lingvopedagogik kompetensiyaning akmeologik rivojlanishi quyidagi pedagogik shart-sharoitlarda samarali kechadi: Ta'lim jarayonida interaktiv, reflektiv va kommunikativ metodlardan tizimli foydalanish; Chet tili o'rganish jarayonini pedagogik faoliyat bilan uzviy integratsiyalash; Bo'lajak pedagoglarda kasbiy o'zini rivojlantirishga ehtiyojni shakllantirish; Akmeologik muhit yaratish - ya'ni raqobat, ijodkorlik va o'zini namoyon etish imkoniyatlariga ega bo'lgan ta'lim muhitini tashkil etish.

Lingvopedagogik kompetensiyaning rivojlantirishning akmeologik yondashuvi o'qituvchining nafaqat tilni mukammal bilish, balki uni ta'limiy, kommunikativ va tarbiyaviy vosita sifatida samarali qo'llash malakasini shakllantiradi. Bu esa kompetensiyaviy yondashuvni chuqurroq amalga oshirishga, ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, bo'lajak pedagoglarning lingvopedagogik kompetensiyasini rivojlantirish jarayoniga akmeologik yondashuvni joriy etish - bu ularning kasbiy yetuklikka erishish, kommunikativ madaniyatni shakllantirish va reflektiv tafakkurni rivojlantirishning muhim omilidir. Akmeologik asoslar pedagog shaxsining kasbiy "akme"sigacha, o'z faoliyatida mukammallikka erishish bosqichiga chiqishiga imkon yaratadi. Mazkur yondashuv nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham pedagogik ta'lim sifatini oshirish, o'qituvchini XXI asr talablari darajasida tayyorlash uchun zarur ilmiy asosdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev. "Yangi O'zbekiston - taraqqiyotning yangi bosqichida". Toshkent: O'zbekiston, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. "Bo'lajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish konsepsiyasi". Toshkent, 2022.

3. Olimjonova N.D (2023). “MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA IJTIMOIIY MOSLASHUV KO’NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH”. ЛУЧШИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ.65-72.
4. Olimjonova N.D (2024). “THE MAIN PROBLEMS IN TEACHING ENGLISH TO PRESCHOOL-MIDDLE-AGED CHILDREN AND THEIR SOLUTIONS”. Scientific journal of preschool and school education.129-132
5. Sharipova G. S. & Olimjonova N.D (2025), “MAKTABGACHA TA’LIMDA XALQARO TAJRIBA VA INNOVATION YONDASHUVLAR” International scientific-practical conference on “ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND EDUCATION: PROBLEMS, OPPORTUNITIES AND PROSPECTS”.279-282